

TRAŠOS VIETOJE PLIENO

IKI ŠIOL SOVIETŲ PLANUOTOJAI TIKĖJO, KAD JŲ SISTEMOS PASISEKIMAS YRA GLAUDŽIAI SUSIJĘS SU SUNKIOSIOS PRAMONĖS, O YPAČ PLIENO GAMYBA. - DABAR CHRUŠČIOVO PATVARKYMU KOMPARTIJOS CENTRO KOMITETAS PIRMENYBĘ ATIDAVĖ CHEMIJOS PRAMONEI, O YPAČ TRAŠŲ GAMYBAI, TAČIAU TIKSLAS GALĖS BŪTI PASIEKTAS TIK SU KAPITALISTŲ PAGALBA.

Juokaujant galima sakyti, kad Sovietų Sąjungos nustalinimas jau pasiekė savo zenitą. Ne tik miręs sovietų diktatorius pasidarė neblogesnis, bet ir tas metalas, iš kurio jis pasisavino savo vardą -- plienas. O tas turėjo magišką skambesį nuo pat Rusijos revoliucijos pradžios. Duok tik plieno mužikams ir viskas bus tvarkoje! Plieniui buvo duota pirmenybė sovietų penkmečio, o vėliau 7 metų planuose. 1961 m. Nikita Chruščiovas gyrėsi, kad 1980 metais Sovietų Sąjunga pasigaminsianti net 250 milijonų tonų plieno ir toli pralenksianti Ameriką, kuri 1962 m. pasigaminusi tik 90 milijonų tonų.

Tuo tarpu kapitalistiniame pasaulyje plieno gamyba nedaro tokių šuolių dėl tos paprastos priežasties, kad chemikai pagamina daugelį sintetinių medžiagų, kurios atstoja plieną. Apie tai Chruščiovas jau patyrė 1958 metais, kai jam buvo išaiškinta, kad plieno gamybos sumažėjimas JAV nėra susijęs su ūkine krize. Tik tada sovietai daugiau pradėjo domėtis chemija ir jos išvystymui buvo numatyta skirti 100 milijonų rublių (10 milijonų dol.) investicijos. Tačiau ir tada pirmenybė buvo duodama plieniui, išsiurbėjimo. Už tat jau pereitais metais Chruščiovas aiškino partijos CK posėdyje:

"Buvo laikai, kai valstybės pajėgumas buvo sprendžiamas iš jos plieno gamybos. Aniems laikams tai buvo tinkamas mastas. Tačiau dabar, kada išgalvotos kitos medžiagos, sėkmingai konkuruojančios su metalais, juo jau nebegalima pasitikėti..."

Aš jau sakiau, kad mes pralenkėme plieno gamybos septynių metų planą visa 13 milijonų tonų. Būtų geriau, jei mes plieno pagamintumėm tiek, kiek buvo numatyta, bet vietoje to būtų mums pralenkę chemijos gamybos planą."

Yra duomenų manyti, kad jau tada Chruščiovas sielėjosi dėl savo chemijos pramonės nepajėgumo ne dėl to, kad ji nepagamina plieniui pakaitalų, bet dėl daug paprastesnio jos produkto -- trašų. Reikia atsiminti, kad Chruščiovas 1957 m. gegužės 22 d. Leningrade davė žodį, kad Sovietų Sąjunga dar 1960 m., o vėliausiai 1961 metais pasigaminsianti daugiau maisto negu JAV!

Kas iš to išejo, visi žino. Šiais metais sovietai buvo priversti užsieniuose pirkti didelius kviečių ir kitų javų kiekius! Kalbė už tat įvykusiam kompartijos

Vytautas Meškauskas

CK posėdyje Nikita Chruščiovas suvertė savo chemijos pramonei. CK klusniai priėmė nutarimą, kuriuo chemijos gamybai duodama pirmenybė, ypač trašų gamybai. Ne kolchozinė ar sovchozinė sistema yra kalta už sovietų žemės ūkio nepasisekimą, anot Chruščiovo, o tik trašų nepakankama gamyba. Pagal jį, vienam dirbamos žemės hektarui JAV sunaudojama 227 kg trašų, Vakarų Vokietijoje net 1060, Anglijoje -- 776, Prancūzijoje -- 507, Rytų Vokietijoje -- 715, o sovietuose tik 70 kilogramų! Ir nepaisant to sovietai dar eksportuodavo trašas svetur. Už tat Sovietų Sąjungoje dabar prasidėjo didžiausia agitacija už trašų gamybos padidinimą ir jos protinę sunaudojimą. Tuo tarpu plieno šiais metais Sovietų Sąjungoje jau buvo pagaminta mažiau negu pernai.

Tačiau padidinti savo trašų gamybą sovietai greitu laiku negali be kapitalistų pagalbos. Jau šių metų pavasarį Chruščiovas zondavo dirvą dideliems chemijos pramonės gamybos priemonių

užsakymams D. Britanijoje ir Vakarų Vokietijoje ilgose pasikalbėjimuose su britų prekybos rūmų pirmininku lordu Ebbisham ir Kruppo įgaliotiniu Bertold Beitz. Biznio galimybes komplikavo tas faktas, kad Nikita už tas priemones nenori mokėti gryna, o gauti kreditą bent 10 metų išsimokėjimui. O nei viena privati bendrovė nenori duoti milijardinius kreditus Sovietų Sąjungai, negavusi savo vyriausybės pritarimo. Kitaip sakant, ar Nikitai Chruščiovui pasiseks ar nepasiseks trašų pagalba padidinti maisto gamybą, dalinai priklauso nuo kapitalistinių valstybių vyriausybių politikos.

Tuo tarpu Maskvoje pasirodžiusioje antroje Chruščiovo kalbų knygoje buvo išbraukti visi konkretūs plano tikslai ir pasigirimai apie numatomą Amerikos pralenkimą maisto gamyboje. Sakiny, kuriuo Chruščiovas žadėjo tai pasiekti jau 1960 ar 1961 metais dabar pakeistas tokiu: "Man atrodo, kad būtų juokinga jau dabar nustatyti metus, kuriais mes pralenksime Ameriką".

Latviai nepatenkinti New Yorko parodos rengėjais

Amerikos Latvių Sąjunga, kuri per savo komitetą ruošiasi dalyvauti New Yorko tarpt. parodoje 1964 metais, arčiau susipažinusi su parodos rengėjų teikiamaomis sąlygomis ir reikalavimais tautybių grupėms, nutarė parodoje dalyvauti labai atsargių ir tolimesnius įvykius akylai sekančiu būdu. Latvių pasirodymui paskyrus 2,500 dolerių, jie priėjo išvados, kad parodos rengėjų pagrindinė intencija, išleisti tautybių grupes, yra tik leisti joms nemokamai pasirodyti bet kada laisvai parodoje bevaikščiojančiai publikai, uždraudus koncertų ar kitų pasirodymų metu imti bet kokį mokestį. Kaip rašo Laiks, rimtesnio pobūdžio koncertų paruošimas, kainuojąs didelės sumas pinigų, tokiomis sąlygomis turėtų tą pačią vertę, ką ir pasirodymas turgaus aikštėje. Parodos rengėjai nesiekia lankytojų, pademonstruoti tautybių kultūrinius laimėjimus, o tik nemokamą išsiblaškymą, vaikščiojant nuo vieno paviljono

į kitą. Toks parodos rengėjų nusistatymas apvylęs visų tautybių atstovus.

AMERIKOS LATVIŲ JAUNIMO SĄJUNGA

A.L.J. S-ga, turėjusi savo Kongresą Chicagoje lapkričio 28 ir 29 d. gali pasidžiaugti per praėjusių metų kadenciją padvigubinusį savo narių skaičių. Vietoj turėtų 270 narių, dabar turima 600. Iš ALJ S-gos veiklos įdomesnių mums pasireiškimų tektų paminėti suruoštą ekskursiją į Europą, davusią S-gai 332 dol. pelno. Sekančiais metais numatoma tokią ekskursiją ruošti ryšium su latvių dainų švente, ruošiamą Hamburge, Vokietijoje.

Jaunimo Kongrese taip pat priimtas pasiūlymas dėl plano, kreipiantis paramos ir į JAV Kongresą, kartu su kitų Pabaltijo tautybių organizacijų pritarimu, įsigyti Liberty tipo laivą ir jame įrengti radijo stotį transliacijoms į Pabaltijo kraštus.

Teodoras Heussas - demokratinės Vokietijos kūrėjas ir simbolis

Š. m. gruodžio 12 d. 10 v.v. susilaukęs 79 m., Stuttgarte pasimirė buvęs Vokietijos prezidentas Teodoras Heussas. Jo, kaip politiko, asmenybė pohitlerinėje Vokietijoje buvo tokia stambi ir žymi, kad negalima tytomis pro ją praeiti. Tik labai stebiuosi, kad Lietuvių Enciklopedija, kuri apie Staliną ir Sniečkovų tiek daug prirašė, vos keliolika eilučių T. Heussui tepaskyrė. Argi Vokietijos politikai mums mažiau įdomūs, kaip Kremlius ar Lietuvos kvailingai?

Kas buvo Heussas? Jis buvo tikras demokratas, liberalas, media via žmogus. Nežinūnt to, kad dabartinėje Vakarų Vokietijoje yra įsigalėjusios dvi politinės partijos, krikščionių demokratų ir socialdemokratų, Heussas absoliutine balsų dauguma buvo net dviem kadencijom išrinktas prezidentu. Tai jo politinės išminties, takto ir populiarumo įrodymas. Jis buvo didelis autoritetas visai vokiečių tautai. Jis buvo vokiečių inte-

STEPAS VYKINTAS

lektualinių sluoksnių labai vertinamas, o masių nuoširdžiai mylimas žmogus.

Teodoras Heussas gimė 1884 m. sausio 31 d. Wiurtembergo provincijos miestelyje Brakkenheime. Jo tėvas Liudvikas Heussas buvo statybininkas, pakankamai turtingas žmogus. Jis turėjo nemažą biblioteką, kurioje buvo Frankfurto parlamento kalbų rinkiniai, Lassalle, Engelso, Markso, Schulze - Delizsch, vyskupo Kettelerio ir kt. raštai, su kuriais jaunas Teodoras susipažino. Savo šeimoje jis ir liberalizmą įgijo. Senelis Jurgis Liudvikas buvo revoliucionierius. Kiti Heussai buvo liberalai. Taigi, šeima ir aplinka jį pakreipė liberalizman.

Gimnaziją jis baigė Heilbronne. Gimnazijos direktorius nebuvo apie jį geros nuomonės, nes jis buvęs "Boeser Bub". Tačiau jis puikiai subrendo bestudentaudamas Miunchene. Jis bai-

gė universitetą daktaro titulu. Po to jis įsitraukė į žurnalistinę ir politinę veiklą. Jis susižavėjo Nacionalinės - Socialinės Partijos idėjomis. 1912 m. Heussas perėmė Heilbronne "Neckarzeitung" vadovavimą. 1913 m. jis dar redaguoja ir literatūrinį, politinį laikraštį "Maerz". 1918 m. jis Berlyne redagavo "Deutsche Politik" laikraštį. Nuo 1920 m. T. Heussas ėmė dėstyti politinius mokslus Aukštojoje Politikos Mokykloje. 1933 m. jis buvo išrinktas kaip Vokiečių Demokratinės Partijos atstovas į parlamentą. Tačiau nacių režimas jo politinę veiklą paraližavo. Hitleriui paleidus Reichstagą, Heussas vėl kibo į žurnalistiką. Jis redagavo "Hilfe". 1936 m. nacizmas suvaržė Heussą net žurnalistinėje srityje. Tada T. Heussas ėmė rašyti biografijas: Fr. Naumanno, H. Poelzigio, A. Dohrno ir kt. Jis rašė nemažą istorinių, politinių ir memuarinių veikalų, kaip va, "Deutsche Gestalten", "Kraefte und Grenzen einer Kulturpolitik", "Bruederlichkeit", "Vorspiele des Lebens" etc.

Žlugus hitlerizmui Vokietijoje, T. Heussas vėl nėrėsi į žurnalistiką ir politiką. 1945 m. jis Heidelberge yra "Rhein - Neckar - Zeitung" vienas iš dalininkų. Greit jis išrenkamas FDP pirmininku. Taip pat jį išrenkamas ir Bonnos parlamento atstovu. 1949 m. jis pirmą kartą išrenkamas Federalinės Vakarų Vokietijos prezidentu. 1954 m. jis 88 procentais parlamento balsų vėl perrenkamas prezidentu. Išėjęs į pensiją, kaip Altbundespraesident, nenustoja dalyvauti Vokietijos politiniame, kultūriniame ir intelektualiniame gyvenime.

T. Heussas po diktatūrinio Hitlerio režimo liks vokiečių tautai kaip žmoniškumo, demokratiškumo, tolerancijos, tiesos ir taikos simbolis. Jis savo intelektualine ir moraline didybe prašoko gausybę dabartinių vokiečių politikų ir buvo iškiles ne tik Vokietijoje kaip aukščiausioji asmenybė, bet ir visos žmonijos istorijoje jis liks kaip šviesi politinė žvaigždė, kuri kelią rodyt žmonijai į taiką ir gerovę.

Lietuvio plunksna pagerbiant velionį T. Heussą, šioje vietoje tenka prisiminti ir J.F. Kennedy, kaip šių metų politinę teroristinio akto auką. Jei palyginsime J. F. Kennedy su T. Heussu, tai pastebėsime jų asmenybės bendrų bruožų. Kaip T. Heussas taip ir J.F. Kennedy buvo didžiai patrauklios politinės asmenybės. Abu buvo humanistiniai liberalai. Abu buvo politikai realistai. Tačiau savo charakteriu jie du ir skyrėsi: T. Heussas buvo labiau tradicininkas, J.F. Kennedy -- pažangualis, veržlininkas. Jei T. Heussas buvo įkūnyta išmintis, tai J.F. Kennedy buvo savotiškas modernus smegenų motoras, kuris savo politiniu galvėjimu veržėsi į neapskaičiuojamas gelmes. Ir jis krito, kaip lėktuvo pašautas motoras. Šių dviejų politinių asmenybių netekimas yra didelė žala ne tik Amerikos ir V. Vokietijos valstybėms, bet ir visoms tautoms, jų tarpe ir lietuvių tautai, kuriai reikia daug gerų draugų didžiųjų politikų tarpe.

ŽIEMOS DEKORACIJOS

Vyt. Maželio nuotrauka

RAŠYTOJŲ PADĖTIS SOVIETIJOJE

Jaunas Sov. Sąjungos rašytojas, dažnai pasireiškias savo darbais periodikoje, slaptaio geležinę uždangą persiuntė į Vakarų straipsnį, kuriame išdėstoma savo nuotaikas kuriant ir rašant cenzorių "globoje" ir užslopintoje individualaus reiškinio kūrybos atmosferoje. Straipsnį įsidėjo The New Leader laikraštis su autoriaus Nikolaj Gavrilov slapivarde.

Savo straipsnyje autorius pagarbiai atsiliepia apie jaunuosius rašytojus Evtušenko, Nekrasovą, Akšenovą ir iš senųjų pamini Paustovskį, Erenburgą ir kt. Jų kūrybinė dvasia esanti prislėgta ir nesą sąlygų reikštis jų žaismingiesiems, gyvenimiškesniam ir atviresniam formos ir turinio apipavidalinimui. Sov. Sąjungoje veikia tylos pareiga. Tuo rūpinasi ne tik literatūrinę kūrybą "globojant" Glavit, bet ir visa eilė kitų partijos cenzorių.

Visi rašytojai esą "uniformuoti", o jų individualybė pasireiškianti tik toje kūryboje, kuri paskaitoma labai ribotame artimų ir ištikimų draugų ratelyje. Po to viskas dingsta slaptuose stalčiuose.

"Rusai neturi laimės," sako autorius. "Jų kūrybinės pajėgos užslopintos. Tai atlieka eilė kvailių, dažniausia nieko nežinančių apie knygas". Tąja proga nesigailima aštrių priekaištų

ir partijos vadovybei su Chruščiovu, Brežnevų, Suslovu ir kt. priešakyje.

Vienintelių teigiamu reiškiniu Gavrilovas randa, kad pastaruoju metu Sov. Sąjungoje rašytojai ir menininkai nebesidrovi bent savųjų tarpe diskutuoti ir iškelti įvairius meno ir literatūros gyvenimo trūkumus.

Rhein-Neckar Zeitung, Vak. Vokietijos laikraštis, įsidėjo šią nuotrauką, kartu aprašydamas Vasario 16 gimnazijoje suruoštą lietuvišką Kalėdų papročių pristatymą vokiečių ir amerikiečių svečiams. Čia atvaizduotas Knėių vaizdelis tremtyje, kurį laikraštis laiko pačiu įspūdingiausiu ir jausmingiausiu. Tuščios lėkštės ant stalo padėtos žuvusiems ir Knėių vakare negalintiems dalyvauti šeimos nariams. Taip pat Mannheimer Morgen įsidėjo nuotrauką ir ilgesnį aprašymą ne tik apie suruoštą vakarą, bet ir lietuvių pastangos tremtyje išlaikyti gražias ir kilnias tradicijas ir perduoti jas jaunajai kartai.

Nikitos kalėdiniai troškimai

TREMTIES STUDENTIJA IR KOMUNISTINIAI MITAI

Viliaus Braženo kalba pasakyta Lietuvių Studentų Sąjungos suvažiavime
New Yorke 1963 m. lapkričio 29 d.

(2)

Mūsų tauta, kaip ir visos sovietų prispaustos tautos, užmoję aukštą ašarų ir kraujo kainą už komunizmo tikrojo veido pažinimą. Dėl to laisvės kovos visuotinėje fronto mūsų pirmas uždavinys būtų įspėti laisvąjį žmogų, kad jam nereiktų tos baisios kainos mokėti. Ašarų ir kraujo ir taip gana.

Kaip tos Romos šventovės žąsys, savo gegėnime įspėjusios miesto gynėjus apie nakties tamsoje prie mūrų artėjančius barbarus, neuilstamai įspėjime ir mes benuilgėjęs laisvojo pasaulio gynėjus. Įspėjimo reikalingos ir naujai nepriklausomybę gavusios tautos, kurios savo jauną laisvę, lyg saulę, ant tautos altorių garbina. Jos turi sužinoti iš mūsų apie raudonąjį tvaną grėsiantį jų laisvės saulę užlieti. Tremties studentija privalo juos įspėti per jų studentiją.

Paprastas, nuolat gėlėmis apdėtas kryžius, stovi prie pat Berlyno sienos jaunučio Peter Fechter'io laisvės siekiui atminti. Šis kryžius liudija, jog Rytų vokiečiai pervėlėi atpažino raudonąjį siaubą, ir už tai kasdien moka senelių, jaunuolių ir kūdikių krauju prie Berlyno sienos. Lietuvių studentas kiekviena pasitaikiusia proga turėtų tai pabrėžti savo kolegoms. Šiurės bei Pietų amerikiečiams, afrikiečiams, azijatams, kurie per dažnai ne tik pas save, namie, bet ir čia, JAV universitetuose, yra nežymiai maininami komunistiniais "progreso", "industrializacijos" ir "laisvinimo" mitais. Peter Fechter be pagalos nukraujavo vos pora pėdų nuo laisvės tik todėl, jog jo tėvai labiau tikėjo komunistų skleidžiamais mitais, negu liudijimu 16,500,000 pabėgėlių, veidas veidais susidūrusių su komunizmu tikrove.

Kaip artilerijos svediniai karštamame kare naudojami įtvirtinimams išgriauti, taip komunistiniai mitai šaltame kare turi užduotį apgrauti mūsų moralines ir politines tvirtoves; jų skleidžiamas melas, lyg bombų dūmai, turi nuslėpti ir pridengti priešo artėjimą. Akademinis tremties jaunimas, mūsų intelektualinis avangardas, turėtų jausti užduotį tuos komunistinių mitų dūmus išblaškyti, kur jie bepasirodytų -- akademiniame ar visuomeniniame lauke.

Daugeliui lietuvių teko užmokėti savo gyvybę, sveikatą ir laisvę dėl įtikėjimo į komunistų pasitikėjimo mitą. 1939 - 1940 metais ir Lietuvoje buvo juokiamasi iš tų, kurie bandė rodyti į komunizmo esmę, kuri neleidžia komunizmui pasikeisti tikrąja to žodžio prasme. 1944 metais, kai Raudonoji armija vėl artėjo prie Lietuvos sodybų, niekad nesikeičiąs mitas, jog komunizmas pasikeitė, vėl buvo paleistas per išsigandusią Lietuvą. Tam įrodymai? Norinčiam tikėti "įrodymų" lengva rasti: "karininkai antpečius dėvi"... "vietoje Internacionalo -- SSSR himną gieda"... Daugelis ir vėl įtikėjo į "pasikeitimo" mitą, ir brangiai užmokėjo.

Sovietai, lyg chirurgas, keičia

tik anestezijos ruošį pacientui užmigdyti, gi operacijos tikslas vis lieka tas pats: įsmeigti raudonąjį piautuvą į Laisvojo Pasaulio širdį. Komunizmas negali pasikeisti, jei ir norėtų, nes jis yra prisirakinęs prie savo vergų pančių.

Mes daug girdime apie žemės reformą (kuriai mes iš esmės priitariame), kaip stebuklingą ginklą komunizmui nugalėti. Sudaromas įspūdis, jog komunistai siekia atimti žemvaldžių žemes, padalinti kaimiečiams, tai ir viskas. Mums bandoma nupiešti paveikslas, kaip Amerikos pinigais įvykdyti Pietų Amerikoje žemės reformą, susigėdę, nustebe, sumišę bei nusigandę komunistai susikrautę savo slaptašias spaus tuves, bombas, kulkosvaidežius bei raketas ir išsikraustytų iš Pietų Amerikos... Mūsų pareiga nuvesti žemės reformos mitą kaip vieną iš beširdžių komunistų pokštų žemę mylinčiam kaimiečiui apgauti. Mums pasakytina kiekvienam, ypač P. Amerikos studentams, jog Lietuvoje žemės reforma buvo įvykdyta 1924 metais, tačiau 1940 metais tai nesustabdė Raudonosios Armijos prie Lietuvos sienos. Komunizmo tikslas ne žemę padalyti, bet ją atimti iš paties mažiausio kaimiečio, kad pavertus jį valstybinio monopolio vergu. Todėl žemės reforma nesustabdė bolševikų nei Estijos nei Latvijos pasienyje. Jei jie buvo sustabdę Suomijoje, tai atliko ne žemės reforma, bet mirtis ir aukotis pasiryžę suimti su moderniais ginklais rankose.

Raudonieji "mitologai" bando mus paveikti įsikūsti P. Amerikos ir Pietryčių Azijos valstybėse, patatant kairiųjų ir komunistų nuolaidžias vyriausybes "valdančių klasių panaikinimo", "socialinės pažangos" ir "socialinio teisingumo" vardu. Anot šio mito, jeigu visose kritiškosiose valstybėse įsitvirtintų kairiosios vyriausybės, nutils komunistinė propaganda, nurims riaušės, ir krašto gerbūviui nebebus jokių užtvarų. Ką gi faktai kalba? Venezueloje Betancourt vyriausybė stovi taip toli į kairę, kiek begalima eiti neįkrentant į komunistinę duobę, ir kur P. Amerikoje šiandien yra didžiausios ir kruviniausios riaušės bei siurutė, jei ne Venezueloje?

Dominikos Respublikoje kairiškiai išprašė "liberalą" prezidentą Bosch, kadangi jo visišką slinkimas į kairę, vietoje sustabdžius komunistus nuo infiltracijos į vyriausybę ir nuo krašto grovimo, veikė atvirkščiai.

Kubos pavyzdį net minėti nebe-
patogu.

Kitas mitas mums sako, jog tuščias pilvas gimdo komunizmą. Paprašykime "mitologų" paaiškinti, kokių būdu milijonai Sovietų bei kiniečių vergų, nors dešimtmečiais gyvena tuščiais pilvais, nepavirto komunistais net slaptosios policijos teroro pagalba, ir turi būti laikomi nuo kapitalizmo spygliuotomis vielomis, minų laukais ir kulkosvaidežiu bokštais. Jei alkani žmonės virsta komunistais, kiekvienas rusas, kiekvienas kinietis ir kiekvienas kitas pavergtas jau

seniai turėtų būti užsidedęsiu komunistu, išskyrus, žinoma, sočiai nupenėtą privilegijuotąją komisarų klasę. Faktai rodo, jog ne tušti pilvai, bet tuščios galvos nuveda žmones į komunizmą, jeigu ne beribis valdžios siekimas.

Tos tuščios galvos nebūtinai randamos ten, kur kitas komunistinis mitas skelbia -- darbo klasėje, bet biznierių klubuose, universitetų profesūrose, Hollywood'o studijose ir pan. Iš šių sluoksnių komunizmas ar tai įkalamas, ar tai smurtu primetamas darbininkui ir ūkininkui. Herbert Philbrick, devynetą metų dirbęs komunistų pagrindyje, Cambridge ir Boston, Mass. apylinkėse susipažino su 75 pagrindinio komunistais. Jų tarpe būvę: 8 dvasiškiai, 4 leidėjai, 8 advokatai, 12 biznierių, 5 gydytojai, 8 mokytojai ir 30 universiteto profesorių. Kas tvirtina, jog komunizmas yra prispaustos darbo klasės judėjimas, nekalba apie tą patį komunizmą, kurį Chruščiovas yra pažadėjęs jūsu vaikams. Lietuvoje turėjome gal tik vieną tikrą milijonierių ir jo dukrė buvo viena iš vadovaujančių Lietuvos komunistų.

1961 metais savo parodyme Kongreso komitetui FBI direktorius J. Edgar Hoover pareiškė:

"Jie (komunistai) yra infiltravę kiekvieną įmanomą veiklos sritį; jaunimo grupes; radiją, televizijos ir kino pramonę; bažnyčias, mokyklų, auklėjimo ir kultūrinės grupes; spaudą; tautinių mažumų grupes; organizacinius ir politinius vienetus".

Kairieji -- komunizmo sankleiviai, kurie dažnai save kadaise garbingu liberalo vardu dangsto, šaiposi iš antikomunistų, būk jie komunistus kiekviename palovyje matę. Tikrumoje gi komunistų niekas palovyje neieško, tačiau remiantis anuo FBI direktoriaus pareiškimu, turėtų ieškoti už rašomųjų stalų, už radijo mikrofono, prieš televizijos kameras, universitetų katedrose, kultūrinėse šventovėse ir net, atleisk jiems Viešpatie, nekurių bažnyčių sakyklose.

Tikrumoje laisvei žala padaro ne tiek komunistai, kiek visiškai širdžiai svajotojai intelektualai bei šiaip sau svieto lygintojai. Komunistų Amerikoje nepakaktų visai šiai ruožavai košei išvirti. Jų yra vos apie 10,000, pagal FBI davinius, tačiau pagal tą patį J. E. Hooverio parodymą, 1961 metais FBI kvotė ir sekė apie 200 organizacijų, įtartų esant komunistų kontroliuojamomis arba infiltruotomis. Štai kaip komunistai padidina savo įtaką.

Nežinrūti J. Edgar Hooverio pareiškimu, daugelis įtakingų viešosios nuomonės formuotojų nutyli bei ranka numoja į FBI turimus faktus ir skelbia, jog kalbos apie pavojų iš vidaus esančios juokingos, skleidžiančios baime ir neapykantą bei skaldančios tautą. Kaip jis gali kalbėti apie visišką saugumą iš vidaus, kai bent 10,000 žinomų, svetima valstybei ištikimybę prisiėkusių, agentų laisvi vaikšto po kraštą -- be skrupulų, be moralės, be meilės bei pagarbos žmogui ar krašto įstatymams, be galiesčio našlės

ar našlaičiams. Baisūs pastarosios savaitės įvykiai Dallas, Texas, mums parodė, kokį smūgį kraštui ir pasauliui gali suduoti tik vienas komunistas, veikęs, kaip tvirtinama, sava nuožiūra. Kokį sąmyšį sukeltų, jei veikty ne vienas, o planingai bei organizuotai?!

Net ir komunizmo priešai neretai skleidžia komunistinį mitą, jog "komunizmas esmėje nėra blogas, tik įgyvendintas ne taip". Šis mitas paplitęs todėl, jog komunizmas, pagal reikalą ir sąlygas, dangstosi populiariais šūkiais, remia bei prisijungia prie siekių, kurie daugumai atrodo kilnūs bei teisingi, ir dažnai būna ypatingai patrauklūs vienai ar kitai grupei, kaip pav. -- socialinis teisingumas ir žemės reforma P. Amerikoje, balsavimo teisė Alabamoje, religinė laisvė Vietname, biznio teisė uždarbius prekyboje su užsieniu ir pan. Kiekvienam abejojančiam mes privalėtume priminti, jog 1940 metais Lietuvoje, kaip ir neseniai Kuboje, visos panašios laisvės buvo pamintos ir idėjos nutildytos su pirmuoju NKVD-isto pasibeldimu į duris vidurnaktį... Kardinolas Cushing savo knygoje "Questions and Answers on Communism" rašo:

"Komunizmas yra blogas savo esmėje, kadangi jis yra materialistinis ir ateistinis; kadangi tai yra paneigimas žmogaus dvasinių vertybių, žmogaus teisių ir žmogaus laisvių".

Juo atydyčiau klausysime, juo daugiau apsisikaitysime (ir ne vien tik iš kairiosios spaudos), tuo daugiau komunistinių mitų pastebėsime spaudoje, viešose paskaitose, televizijos ir radijo komentaruose, bei mokyklų vadovėluose. Dažnai šie mitai patiekiami lyg neabejotinai įrodyti faktai -- net niekam neleidžiant jais paabejoti. Prieš porą metų Greenwich, Conn. tūlas krašte įtakingas kalbėtojas padarė pareiškimą: "Visi žino, jog dabar rusas bent nebėra alkanas, kaip buvo prie caro, ir turi daugiau politinių laisvių". Šalia manęs sėdėjęs senyvo amžiaus lietuvis, gerai atsimenęs caro laikus ir taipogi pažystąs sovietiską rojų, remdamasis asmeniniu patyrimu bandė paprieštarauti kalbėtojiui, žymusis kalbėtojas visai nuoširdžiai pasipiktino šitokiu klausėju "nežinijimu visiems žinomų faktų".

Prieš kurį laiką jaunas Columbia Universiteto istorijos profesorius, kalbėdamas Stamford, Conn. sūlė pripažinti ir į JTO priimti Raudonąją Kiniją, kadangi tai būtų vienintelis būdas įsteigti atominių bandymų sekimų postus Kinijoje, siekiant pasaulinės taikos. Tada profesorius buvo paklaustas, ar tiesa, jog Sovietų Sąjunga, Amerikos pripažinta prieš 30 metų, jog SSSR yra JTO narys veik 20 metų, ir davė teigiamą atsakymą. Į klausimą -- kiek atominių bandymų stebėjimo bei sekimo postų mes šiandien turime Sovietų Sąjungoje, atsakymas -- nė vieno. -- Tad kodėl profesorius tikisi sekimo postus turėti Sovietų Kinijoje? -- Patenkinamo atsakymo, suprantama, nebuvo. Praėjus pusmečiui atsitiktinai teko išgirsti tą patį profesorių, kaip ekspertą, vėl tą patį kalbantį televizijoje: "Raudonąją Kiniją reikia pripažinti, kadangi"... ir t.t. ...

Užkliuvo už varčios, ir vėl iš pradžių...

Tad dažnai atrodo, jog daugelis autoritetų, ekspertų bei žinovų patalogiškai bijosi faktų, kad faktai nesugriautų jų pačių sukurtų ar tik kartojamų teorijų ir mitų.

Kaikurie "žinovai" mažai kenksminai, arba, mūsų visų laimei, kenkia tik sau, kaip pav. Yale U-to "komunizmo ir Sovietų Sąjungos žinovas -- ekspertas" prof. Barghoorn. Jis tik savo galvą įkišęs buvo ir, laimei, visam kraštui nelaukai sujudęs iš už geležinės uždangos jį ištraukė. Tačiau prileiskime, jog tokios rūšies žinovas, kuris net tiek nesupranta, jog nereikia kišti nosies į Sovietų amžinai paspęstus spąstus, būtų tokioje įtakingoje vietoje, iš kurios gali ne tik save, bet visą tautą už geležinės uždangos įkišti. Kyla rimtas klausimas -- kas mus tada beištrauktų? Tai įvyko su čekais ir slovakaais, kai Benešas ir Masarykas, bandydami su sovietais koegzistuoti, savo tautą surištą rankom atidavė sovietams. Kas iš to, jog patys, pagaliau, nuo vergijos ir teroro per tragišką mirtį išsivadavo, gi tauta

ir liko, kur ją sovietais pasitiktį vadai nuvedė.

Spalio 8 dienos "National Review" žurnale, (kurį, tikiuosi ne vienas skaitytojas paskelbti nepaprastai įdomūs tyrimų daviniai. "Educational Reviewer," Inc. praveistas apklausinėjimas dvylikoje JAV kolegijų sugriauna net keletą komunistinių mitų. Ištyrus Sarah Lawrence, Williams, Yale, Marquette, Boston U., Indiana, South Carolina, Howard, Reed, Davidson, Brandeis ir Stanford studentų politines ir religines pažiūras tarp kitų išryškė-

ja keli mums čia įdomūs klausimai. Būtent:

Priešingai "vargšų ir turčių" mitui, iš neturtingesnių šeimų kilę studentai yra labiau prieškomunistiniai nusistatę, negu kilę iš turtingesniųjų šeimų... (Pabaiga kitame numeryje)

Paraginkit savo pažįstamus užsiprenumeruoti DIRVĄ

Tinkami rūbai duoda gerą savijautą

DĖMESIO

Pas mus Jūs rasite vyrų pasaulį! — Mes apręgsime Jus nuo galvos iki kojų. Puikiausias pasirinkimas geriausių gaminių vyrų aprangai.

BOTANY „500“ kostiumai ir paltai, MANHATTAN marškiniai, LEE ir DISNEY skrybėlės.

Krautuvėje Jūs laukiami kasdien, o sekmadieniais nuo 10 iki 4 val.

H. Seigan

VYRIŠKŲ RŪBŲ IR BATŲ KRAUTUVĖ

4630-32 S. Ashland Ave., Chicago 9, Ill. Telef. YA 7-1272

Čia gausite geras prekes pigesne kaina ir ilgesniam išsimokėjimui be nušimčių! Mandagus patarnavimas lietuvių kalboje.

VYRIŠKI RŪBAI

SIUVAMI PAGAL JŲSŲ FIGŪROS IŠMIERAS, PASIRINKTĄ MEDŽIAGĄ IR STILIŲ

- KOSTIUMAI • PALTAI
- FORMALŲS RŪBAI • UNIFORMOS

Darbas atliekamas geriausiose Amerikoje „SIMPSON“ kompanijos siuvyklose. Didelis pasirinkimas — vietinių ir užsieninių medžiagų.

SIMPSON CLOTHES

JONAS H. AKŠYS

6645 S. WINCHESTER AVE., CHICAGO 36, ILL. Telefonas 925 - 5179

Šeštadieniais ir sekmadieniais nuo 9 val. ryto. Kainos: Paltai nuo \$80 iki ... Kostiumai nuo \$85 iki ...

Kas tik turi gerą skonį Viską perka pas Lieponį!

Lietuvių Prekybos Namai

FURNITURE CENTER, INC.

Vienintelė lietuvių prekybos įmonė Amerikoje, parduodanti importuotus ir vietos fabriku baldus, kilimus, namų įrengimus; televizijos ir Hi-Fidelity bei Stereo aparatus. Be to, pardavinėja baldus biznio įstaigoms, vasarvietėms, moteliams ir viešbučiams. Dovanai sudaromi specialistų dekoratorių planai.

FURNITURE CENTER, INC., ČIKAGOJE

6211 So. Western Ave., Marquette Parke

Tel. PROspect 8 - 5875

3207 So. Halsted St., Bridgeporte

Tel. VICTory 2-4226

Abi krautuvės atidarytos pirmą ir ketvirtą. nuo 9 val. ryto iki 9 val. vakaro, kitomis dienomis nuo 9 val. ryto iki 6 val. vakaro. Sekmadieniais nuo 12 val. iki 5 val. atidaryta tik Marquette Parko krautuvė.

PETIKUS
LAIDOJIMO ĮSTAIGA

MARQUETTE PARK CHICAGO
2533 W. 71 St. Tel. GR 6-2345-6

CICERO ILLINOIS
1410 S. 50 Ave., Tel. TO 3-2108-9

TRYS MODERNIOS KOPLYČIOS

Mutual Federal Bendrovės rekordas

4 MOKAME
1 1/2 %

metinį dividendą už visas taupymo sąskaitas.

- Įsteigta Chicagoje 1905 metais.
- Nuo 1905 metų pergyvenom karus, ekonomines depresijas, panikas ir krizes, tačiau visiems savo taupytojams išmokėjom kiekvieną sutaupytą dolerį.
- Jūsų pinigus galima perkelti iš kitur, jei atnešite savo banko knygutę.
- Pinigų taupymui nereikia važinėti, juos galite atsiųsti paštu, nes mes apmokame visas pašto persiuntimo išlaidas.

MUTUAL FEDERAL SAVINGS
and Loan Association

Chartered and Supervised by the United States Government

2202 W. CERMAK ROAD -- CHICAGO 8, ILL.

Phone: Virginia 7-7747

John J. Kazanauskas, Pres.

DIRVA

★★★
THE FIELD

The Lithuanian Newspaper Established 1915

6907 Superior Avenue, Cleveland, Ohio. 44103
Telephone: 431-6344.

Second-Class Postage paid at Cleveland, Ohio.

Published every Mon., Wed., and Fri. except in case of
Holidays by American Lithuanian Press Radio Ass'n
VILTIS, Inc. (Non-profit).

Subscription per year \$11.00. Single copy 10 cents.

Editor-in-chief Jonas Čiuberkis.

Prenumerata metams \$11.00, pusei metų \$6.00. Dirva išeina:
pirmadieniais, trečiadieniais ir penktadieniais,
išskyrus šventes.

Redaguoja:

Jonas Čiuberkis, Vytautas Gedgaudas ir Jonas P. Palukaitis.
Redakcinė kolegija: P. Bastys, E. Čekienė, A. Laikūnas,
R. Mieželis, V. Rastenis ir St. Santvaras.

ŠIRDYSE KALAMI PAMINKLAI

Atėnų gynėjų garbei Periklis pasiūlė iškalti paminklą ne akmenyje, bet žmonių širdyse. Be abejo, kad toji klasiška mintis turėjo ir tebeturi gilią prasmę.

Paminklai statomi ne vien tik žvirbliams nutūpti. Paminklų gali būti ne tik akmuo, bet ir naudingas darbas. Kovoje už laisvę paminklai turėtų būti statomi ne vien tik žuvusiems, bet ir tiems, kurie tą kovą tęsia savo darbais, kad laisvė būtų išlaikyta.

Švenčių laikotarpyje visuomeniniai apmąstymai, kažin, ar ras pakankamai vietos mūsų protuose ir širdyse. Bet gi tiems, kurie tais mūsų visuomeniniais ir valstybiniais klausimais "serga", jais siejojasi ir bent kiek jais domisi, vertėtų "susirgti" dar viena "sloga", kurios gydymas turėtų turėti paminklinę vertę.

Toji "sloga", -- tai realus žvilgsnis į ateitį.

Mūsų visuomeniniame gyvenime tokį posūkį padaryti nėra lengvas uždavinys. Daug lengviau gyventi prisiminimais. Nesunku tais prisiminimais remti kuo ne visą šio meto veiklą. Kur kas sunkiau praeities žygdarbių užaugusiose provokose įstatyti dabarties ir ateities uždavinių vežimą.

Nieko nepadės reklaminės svajonės ir idėjos dėl idėjos. Žvilgsnis ateitin turėtų būti žvelgiamas nuo dabarties mūsų gyvenimo pakrauišės.

Šioms savo mintims pavyzdį leisiu pasiskolinti iš mūsų kaimynų latvių gyvenimo.

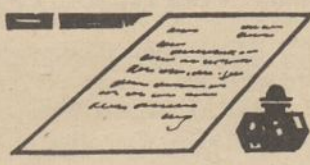
Nepriklausomybės šventės proga ir latviai išklausė kalbų ir koncertų. Bet savo minėjimų jie neužbaigė tik karštais plovimais. Savo pagrindiniame šventės minėjime jie įteikė stambią piniginę dovaną savo dainų ir muzikos ugdytojui prof. P. Sakss, jo 60 m. sukakties proga. Tai nebuvo vien tik gimtadienio prisiminimas, bet įvertinimas latvių dainai pašvęsto gyvenimo ir darbo. Tokiu pat būdu buvo įvertintas ir latvių dailės veteranas prof. Kuga.

Ir taip iš eilės statomi paminklai tiek kūrybų, tiek jų įvertintojų širdyse. Kartu tai gyvenimiškas paskatas veikti, planuoti ir kurti, aiškiai žinant, kad įdėtas darbas ir bendros pastangos nebus pavers tos akmeniu ar išmėtytos pavėjui.

Ir mes turėtume didesniu dėmesiu įvertinti tuos mūsų tautos sūnus ir dukras, kurie neįkainojamus paminklus lietuvių kultūrai statė ir tebestato mūsų gyvenimo laikotarpyje. Argi mes savo žmonių darbus įvertinti sugebame tik šimtmečiams praėjus? Ar šio meto kūryba nėra sąmoningas ir gilus tęsinys prieš šimtmečius pradėto darbo? Tad kodėl gi nevertinti ir dabarties nuopelnų ir pasižventimo ir neįvertinti bent širdimi tų paminklų, kurie statomi ne sau, o mūsų visuomenei, tautai ir valstybei?

Širdyje įbrėžta padėka ir įvertinimas turi prasmę, kada toji širdis dar plaka. Ir mūsų kartos gyvenimo laikotarpyje yra progų ir galimybių įvertinti mūsų švietimo, kultūros ir kitų sričių kovotojams. Jų darbą ir pasižventimą reikia užsitikrinti ir ateičiai. Bet ne botagu, o nuoširdžiu įvertinimu. (j.č.)

SKAITYTOJŲ LAIŠKAI

Nebijokime tikrovės ir faktų

Nežinau kodėl, bet Jūsų politinis komentatorius vis dažniau ir dažniau nušneka. Gal todėl, kad pasaulio įvykiai kartais taip greit keičiasi, jog ir didieji amerikiečių laikraščiai nespėja tuos įvykius perduoti -- o ką kalbėti mums, kai tos visos modernios spaudos priemonės, sąlygos ir lėšos tėra tik svajonė...

Mane labiausiai domina, kokiais šaltiniais Jūsų komentatorius vadovaujasi? Aš nenoriu tikėti, jog gerb. tų kasnumerinių apžvalgų autorius galvoja, kad visi skaitytojai nemoka anglų, vokiečių, prancūzų ar kt. kalbos ir nepasiskaito apie tuos pasaulio įvykius iš pirmų šaltinių? Todėl ir gaunasi iškreipti vaizdai, vis sukirti pagal mūsų norą, šimtaprocentinį pranašysčių tikrumą, nesugriaujamą išmintį, kitų gi klaidas ir kvailumą, o ne pagal politinio gyvenimo faktus.

Pavyzdžių galima būtų prirašyti daug. Kad ir vienas toks tvirtinimas ir labai kategoriškas ("aš sakiau, kad taip bus ir taip buvo"), kad raudonoji Kinija susitarusi su Sov. Rusija užpuolė Indiją. Žinant tų dviejų komunistinių galiūnų pasiėjusius santykius ir skaitant visus jų vienas prieš kitą apkaltinimus, specialiai net pažymint Indijos karą -- anksčiau paminėtas tvirtinimas jau yra labai toli nuo tiesos. Tas pats buvo ir su Laos įvykiais. Diem režimo gynimu ir t.t. ir t.t.

Labai keistai skambėjo ir pasakutinis str. "Politikavimas po

laidotuvių". Prie tokių nevietoje reiškiamų išvadų net patys aršiausi respublikonų laikraščiai nepriėjo. Nors galvoju priešingai, bet aš gerbiu autoriaus nuomonę, kuri visuomet mato išganyną respublikonų partijoj ir pradžutį -- demokratų ir kad, pav., sen. Goldwateris būtų geresnis prezidentas, negu velionis J. Kennedy, tačiau, kaip ir sen. Goldwateris tokioje valandoje pasirodė, taip ir mums reiktų būti bent džentelmenais.

Nors Amerikos užsienio politikos vadovai darė ir daro klaidų, bet mums, prieš pradėdant vartoti kritišką plunksną -- visuomet verta pasižvalgyti į pasaulį ir iš kitų langų, o ne vien žiūrėti tik per savo siaurą plyšelį. Mes galime save guosti visokiom pasakaitėm ir tariamais faktais, bet tas mus dar labiau atolina nuo tikrovės ir tai jau nėra politika ir juo labiau spaudos ir jos bendradarbių uždavinys -- tas pareigas palikime mūsų novelių ir romanų rašytojams.

Jau labai seniai žinomas anglų rašytojas Byronas pasakė tuos įsidėmėtinus žodžius:

Without or with offence to
friends or foes
I sketch your world exactly
as it goes.

Henrikas Žemelis
Rochester, N.Y.

TAIGI IR NEBIJOKIME!

Nesuprantu gerb. p. Žemelio klausimo: "Mane labiausiai domina, kokiais šaltiniais Jūsų ko-

VASARIO 16 GIMNAZIJA NE TIK AUKLĖJIMO, BET IR LIETUVYBĖS ŽIDINYS

V. ALSEIKA

Vasario 16-sios gimnazijos abiturientams atėjo sunkios, įtemptos, varginančios dienos. Gruodžio 12 d. jie jau laikė pirmą brandos egzaminą vokiečių k. rašomąjį, o po Kalėdų bus ki-

mentatorius vadovaujasi?" Jei gerbiamas tos mįslės autorius mano, kad kaž kokie "šaltiniai" mane nukreipia tam tikru keliu, tai jis labai klysta. Neturiu tokio vadovo. Skaitau tik labai, labai daug žurnalų ir laikraščių. Nors juose daugumoje kartojasi tos pačios žinios -- tėra tik trys dėmesio vertos žinių agentūros AP, UPI ir Reuter -- kartais pasiseka rasti ir originalesnių žinių vertinimų bei nuomonių. Jomis ir skubai pasidalyti su Dirvos skaitytojais, laikydamasis principo, kad faktas šventas, bet komentaras laisvas.

Žinia, gali kartais pasirodyti, kad mano perskaityti autoriai ir aš pats, vertindamas vieną ar kitą dalyką, klystu. Tačiau to negalima įrodyti bendru posakiu, kad aš "vis dažniau ir dažniau nušneku". Kol kas dar niekas nedavė patikimesnio paaiškinimo, kodėl R. Kinija užpuolė Indiją kaip tik tuo laiku, kada Chruščiovas gabeno savo raketas į Kubą. Taip par ir mano pesimistinė pažūra į Laosą, Vietnamą ir jų kaimynų likimą kol kas, de ja, yra gana pamatuota.

Liečiant "nepakankamą pagarbą" velionui J.F. Kennedy, turiu pastebėti, kad savo vizitą pas jo našlę Berlyno burmistras pats aprašė, o ir Amerikos laikraščiuose vis daugiau ir daugiau pasitaiko kai kurių kritiškų pastabų apie velionio kultą. Taip National Review ne be ironijos pastebi, kad George Washingtonas laukė 86 metus po savo mirties iki susilaukė paminklo, Thomas Jeffersonas net 117 metų, o Abrahamas Lincolnas 57 metus. Ir nė vienas jų neturi "amžinos liepsnos". Apie tą "amžiną liepsną" Hamburgo Der Spiegel, kuris buvo didelis a.p. prezidento gerbėjas, gruodžio 18 d., pranešė, kad Arlingtono kapinių administracija yra užpildyta prašymais žuvusių karių našlių, kurios nori panašias liepsnas turėti ant savo mirusiųjų kapų. Tie prašymai yra atmetami. Kodėl? Argi ir jie nežuvo dėl tėvynės? Ir ne politinės agitacijos kelionėje, bet mūšio lauke.

Pagaliau, kaip lietuviško laikraščio bendradarbis -- manau, kad nieko nenusikalstu į tarptautinius įvykius žiūrėdamas lietuviškom akim ir iš lietuviško taško.

Vytautas Meškauskas
Chicago, Ill.

Vasario 16 Gimnazijos 9 klasės abiturientai su matematikos mokytoju Saliamonu Antanaičiu. Iš kairės: P. Vaitiekūnas, A. Alysaitė, mokytojas S. Antanaitis ir Liorenčas.

ti rašomieji ir -- reikia tikėtis -- tie penki bus pileisti ir prie sakomųjų, tad vasario m. antroje pusėje jau turėsime aiškų vaizdą -- ar turime penkis ar mažiau baigusiųjų, ar ... vėl nieko.

Kas tie penki abiturientai? -- jų dalis 9-je klasėje jau antrieji metai -- po pernykščių metų nesėkmės, dalis -- tik pirmieji metai. Jų trys merginos: Anelizė Anysaitė, Birutė Forsterytė ir Žiba Vykintaitė-Povilavičiūtė ir du vaikinai: Liorenčas ir Petras Vaitiekūnas. Su trimis iš jų jau teko kalbėtis pernai, tai dabar beliko du. Birutė Forsterytė, jau 10 metų gimnazijoje, tuoj pasisako pradžioje tik vokiškai temokėjusi, bet lietuviškai ji išmokusi greitai. Ji nurodo, kad blogiausia tiems atvykėlių vaikams, kurie priešmokykliniame amžiuje patenka į vokiškas prieglaudas -- ten jie visai negirdi lietuvių kalbos. Į tas prieglaudas daugiausia patenka jaunimas, kurių tėvai kur nors dirba.

Kuo domisi naujoji abiturientė, šiaip sudaranti rimtos, apsisikaičiusios merginos įspūdį? Daugiausia jai idomos kalbos, bet ji stipri matematikoje ir istorijoje. Ateityje ji norėtų studijuoti vokiečių kalbą, istoriją, psichologiją, filologinius dalykus. Iš literatūros ji daugiau kreipusi dėmesio dramoms, klasikams, kaip Šekspyrui ar vokiečių autoriams, o iš lietuvių pirmenybė Krėvei su jo šarūnu. Mėgsta ir klasikinę muziką su Haydenu, Beethovenu, Mozartu ir kt. kompozitoriais. Patinka ir operos, o į jas -- į Mannheimo miestą, vis -- dabar dažnokai -- nuveža tokių kelionių iniciatorius kun. Dėdinas. Organizacija?

cijos? Buvau aktyvi ateitininkė pasakoją Birutė, bet dabar nebeturiu laiko... Iš spaudos skaito "Dirvą" ir "Europos Lietuvį". Ir iš tikrųjų, abiturientus gerokai išvargina vad. "bandomieji brandos egzaminai" vokiečių Weinheimo gimnazijoje, o dabar jau sunkieji gruodžio -- sausio mėnesiai, kai tenka dirbti ir stengtis visas jėgas įtempus.

Kitas abiturientas taip pat nemokėjo lietuviškai -- tai Petras Vaitiekūnas, taip pat jau 10 metų gimnazijoje. Pasirodo, jo motina -- prancūzė ir atvykęs gimnazijon negalėjo susikalbėti lietuviškai. Dabar jis -- rimta jaunimo pajėga, buvęs jūrų skautas ir evangelikų ratelio pirminkas. Būdamas skautu, nuo 1957 m. dalyvavo stovyklose Anglijoje buvo dar Šveicarijoje, Švedijoje, Vokietijos skautų sąskrydžiuose.

Literatūra jo ypatingai neatraukianti, nes jis daugiau domisi chemija ir biologija. Klausiu, kokie ateities planai, kai teks aplėisti šią mokyklą? Medicinos studijos, atsako. (Kitas abiturientas, Liorenčas, pasirodo, linkęs studijuoti veterinarijos mokslus).

Dar vienas klausimas: ką jis pasakytų apie pačią gimnaziją? Ji, atsako Vaitiekūnas, ir lietuviškumo ir auklėjimo įstaiga. Ji gerai mus išauklėjo, o lietuviškai pramokti daug davusios pagalbines pamokas. Taigi, belieka palinkėti laimės egzaminams -- tau Vaitiekūnai, ir tau Birutė ir tau Žiba ir Anelizė ir ant-rajam stipriosios lyties atstovui -- Liorenčiui.

Savaitgaliais į Heutenfeldą atvyksta vienas kitas automobilis, tai tėvai, norį pasimatyti su be-

simokančiais gimnazijoje vaikais. Iš kito išlipa studentai iš Heidelbergo (tai didžiausias lietuvių studentijos centras Vokietijoje, kur studijuoja ir keli JAV lietuviai).

Mokytojų kambary buvusius bandomųjų egzaminų rezultatus tvarko mok. Antanaitis. Kieme vaikšto besiruošią į Mannheimo operą, susirūpinęs kun. Dėdinas, skautų vadovas ir berniukų bendrabučio vedėjas T. Gailius, kape-lionas kun. Riaubūnas. Visur matome inspektorius, mokytoją ir dail. Alfronsą Krivicką.

Pastarasis ne tik eina inspektorius pareigas, dėsto dalį ir visuot. istoriją, bet -- ir kuria savo kukliame bute Lampertheim gatvėje.

Dailininkas pademonstruoja kai kuriuos paskutiniuosius savo kūrybos pavyzdžius. Jie modernūs, su polinkiu į abstrakciją, bet su giliai apmąstyta mintimi ir ji siekia net šių laikų erdvės teorijas bei gėrio - blogio, Vakarų - Rytų konflikto temas. Čia -- dailininkas aiškina -- tos linijos reiškia kovą erdvėse, tos spalvos, ypač raudonosios, tai -- blogasis pradai, čia matyti blogojo prado pirmosios aukos ir tt. Kada suranda laiko kūrybai?

-- Jo nedaug, bet vis kokią valandą, dvi per dieną randu laiko tapybai ar tik škiecams. Krivickas norėtų su savo kūryba pasirodyti kurioje nors Paryžiaus paveikslų galerijoje. Jis jau buvo labai teigiamai įvertintas vokiečių kritikų ir reikia manyti, tai jam pavyks.

Gailius -- skautų vadas, moko mankštos ir žinoma domisi sporto žaidimais. Jam rūpi berniukų drausmė, pietų ar vakarienių metu barake nuolat išgirsti jo pranešimus bei paragimus moksleiviams. Besikalbėdamas su šių eilučių autoriu dėstė, ką daryti ar, tiksliau, ką reikėtų daryti, kad gimnazijos moksleiviai pasiektų geresnio lygio mokslo, mokymosi srityje. Jo nuomone būtų reikalinga įsteigti ir pradžios mokyklą ir parengiamąsias klases. Šiuo metu jau sunku pasakyti, ar teks kurio nors būdu pertvarkyti visą Vokietijos lietuvių mokyto sistemą, ypač Huettenfeldo gimnaziją. Tačiau tuo rūpinamasi, svarstoma, diskutuojama ir čia ne paskutinieji ir patys mokytojai. Jau kitas klausimas, ar visa tai nepavėluota ir ar pirmoje eilėje nereikėtų ypatingai susirūpinti mokytojų lygiu ir moksleivių atranka. Malonu, kad šiais požiūriais jau šis tas daroma.

Skaityk ir platink
DIRVĄ

holiday time...

pleasure time

The Stroh Brewery Co., Detroit 26, Michigan

Lietuvių mokslo veikalai 1963 metais

BENDRYBĖS

Pasirodė XXVIII ir XXIX "Lietuvių Enciklopedijos" tomai (nuo Skara iki širdietės). Išleisti "Kalfornijos lietuvių almanachas" su plačiomis informacijomis apie Pacifiko pakrantėje gyvenančius lietuvius ir Argentinoje "Lietuviai Argentinoje". Vytauto Vaitiekūno studija "A survey of developments in captive Lithuania in 1962" išleista Lietuvių Laisvės komiteto.

FILOSOFIJA, psichologija.

Chicagos Lietuvių Literatūros Draugija paskelbė dr. Vytauto Kavolio "Žmogaus genezė", psichologinę Vinco Kudirkos studiją. Los Angeles paskelbtas prof. V. J. Bieliausko veikalas "The house-tree-person reserch review", o New Yorke išleista a. a. prof. dr. K. C. Cirtauto "The refugee" antroji papildyta laida.

TIKĖJIMAS

Stambiausias katalikų leidinys yra Mykolo Vaitkaus sulietuvinėti mąstymai pagal bažnytinis metus -- tėvo P. Haseroehrl, OFM "Serafiškuoju keliu", Pranciškonų leidinys. Rengiamas ir antras to veikalo tomas. Seniausioji Amerikos katal. jaunimo organizacija išleido savo 50 metų veiklos bruožus "Lietuvos Vyčiai", redaguotus Igno Sakalo. Prel. Pr. M. Juras išleido dr. J. Savasio (slapyvardis) "Kovą prieš Dievą Lietuvoje". Sibiro lietuvių tremtinių maldaknygė "Marija, gelbėki mus" susilaukė naujų laidų lietuvių ir anglų kalbomis JAV-se, italų kalba - Italijoje ir kiniečių kalba -- For-možeje.

Let us pave
the road to a
MORTGAGE LOAN
designed just for you

ST. CLAIR SAVINGS
813 EAST 185TH STREET • IV 1-7800

Protestantų Pietų-Rytų Europos Misijos išleido 4 religinio turinio brošiūras.

VISUOMENINIAI MOKSLAI

Sovietinę tautžudystę (genocidą) nušviečia Kipro Bielinio knyga "Teroro ir vergijos imperija Sovietų Rusija", išleista Amerikos Lietuvių Socialdemokratų Sąjungos Literatūros Fondo Lėšomis. Pradinėms mokykloms pedagogas Antanas Rinkūnas parūpino, o "Žiburių" spaudos bendrovė Kanadoje išleido "Kregždutės" I ir II dalis. Čikagos aukštesn. lituanistikos mokykla kasmet išleidžia moksleivių metraštį. Šiemet jis pavadintas "Jaunystės žiedais", redaguotas 4 mokinių direktoriaus J. Masilionio globoje.

Kitomis kalbomis pasirodė: Vokietijoje Institutum Balticum atspaudė dr. Jono Griniaus "Erziehung der Jugend in Sowjetlithauen" ir Čikagoje "Lithuanian Scouting".

KALBOTYRA

Tarptautinės Dokumentacijos Federacijos (centras Olandijoje) nuairimu šis skyrius nuo 1962 m. vasaros įjungtas į literatūros (8-a) skyrių, kuris dabar vadinamas "8 Kalbotyra ir literatūra".

GAMOS MOKSLAI

Australijoje kun. Pranas Vaseris parašė ir išleido knygą iš astronomijos srities vardu "Pa dangių keliai". Angliškai ir kitomis kalbomis skelbiamomis disertacijomis ir kitais darbais, parašytais lietuviškos kilmės autorių, rimtai susirūpino "Technikos žodžio" redakcija ir pradėjo juos registruoti ir skelbti. Ten pat registruojami ir skelbiami taip pat ir sekančio -- taisyklų mokslų -- skyriaus veikalai.

TAIKOMIEJI MOKSLAI

Nenuilstą miškininkai, apjungti į Lietuvos Miškininkų Sąjungą užsienyje, išleido miškininkystės veterano Antano Rukuišos "Lietuvos miškus ir jų likimą". Filatelijos srity pažymėtini: platesnis Filatelistų Draugijos "Lietuva" XI parodos Čikagoje katalogas (paroda buvo skirta Dariui ir Girėnui paminėti) bei Kanadoje išspausdintas L. Stanke's (Stankevičiaus) pradedantiems filatelistams vadovėlis "Devenez collectionneur de timbre (pour tous)".

MENAS, sportas.

Šio skyriaus visus leidinius skaitytojai ras "Knygų Lentynoje". Leidiniais skyrius ypač turtingas, daugiau kaip 50! Jų tarpe kompozitorių Juozo Budrino ir Jono Zdaniaus. Išleisti Čikagoje "Mūsų šokiai", New Yorke "XIII 1963" -- šiaurės Amerikos lietuvių sportinių žaidynių leidinys, kuris redaguotas Kęstučio

Čerkeliūno ir verčia apgailėto tauti, kad "Sportas" sustojo!

GEOGRAFIJA, kraštotyra, kelionės.

Naudinga geogr. mokslo priemonė paruošė ir išleido Kanadoje V. Matulaitis. Tai yra "Kur bėga Šešupė. Lietuvos geografijos pratimai" -- 9 įvairūs Lietuvos žemėlapių lituanistinių mokyklų mokiniams.

Kraštotyros srityje minėtini leidiniai: Panevėžiečių Klubo Čikagoje "Panevėžys", J. Masilionio redaguota monografija, ir Alfonso Nevardausko "Pajūriais, pamariais", ten pat išleista. Bet LBT šių knygų negavo, aprašė jas vien tik iš paminėjimo spaudoje. Negavo ir D. Kuraičio "Magiškuoju keliu į Vilnių". Dr. Jono Griniaus "Mano viešnagė Amerikoje" susilaukė 2 laidų D. Britanijoje -- "Europos Lietuvis" ir JAV-se -- J. J. Bchuno.

BIOGRAFIJA, atsiminimai.

JAV LB Kultūros Fondas išleido a. a. prof. dr. h. c. V. V. Birsos "Aleksandro" II tomas, kuriame paskelbtos biografijos, bibliografijos ir biobibliografijos XVIII-XIX amžių lietuvių rašytojų. Trečiasis tomas turi pasirodyti 1964 m. pradžioje.

Martyno Mažvydo, pirmosios lietuviškos knygos autoriaus, mirties 400 metų sukaktį skirti leidiniai: Čikagos Pedagoginio Lituanistikos Instituto "Martynas Mažvydas", Domo Veličkos redaguotas, su fotografuotiniu "Catechismas Prasty Szadei" tekstu ir Liet. Evangelikų Spaudos Centro irgi Čikagoje išspauskinta knyga, Bruno Bušackio parašyta "Martynas Mažvydas". Pedag. Institutas paminėjo ir kan. Mikalojaus Daukšos 350 metų mirties sukaktį, išleido jo "Prakalbą", išverstą iš lenkų kalbos Aleksandro Dundulio.

A. Rūko ir kan. M. Vaitkaus knygos paminėtos literatūros ap-

žvalgoje anksčiau.

Svetimomis kalbomis pasirodė: Argentinoje B. Armonienės "Palik ašaras Maskvoje" ispaniškas vertimas -- "Deje mis lagrimas en Moscu", Italijoje -- V. Cusumano "Innamorato della Chiesa" -- arkiv. Jurgio Matulaičio biografija ir dvasinis dienoraštis su kard. J. Lercazo įvadu, JAV-se gudų istorikas Vacl. Panucevič Čikagoje parašė ir išleido vieno iš D. L. Kunigaikštystės šventųjų -- šv. Juosafato, Polocko arkivyskupo biografiją "Sv. Jazafat archijap. Polacki, 1623-1963", jo mirties 400 metų sukakties proga.

ISTORIJA

Lietuvos kaimynų istorijai skirta trumpa paskaitų santrauka -- Vincento Liulevičiaus "Lietuvos kaimyninių kraštų istorijos bruožai", išleista Pedagog. Lituan. Instituto Čikagoje.

Lietuvių karių veteranų "Kario" žurnalas leidžia Lietuvos karinės istorijos raštus. Tų raštų leidinys Nr. 3 pasirodė šiemet, tai artil. plk. Oskaro Urbano Švedijos karo archyvų duomenimis paremta plati studija "Didžiojo šiaurės karo frontas Lietuvoje, I dalis".

Svetimomis kalbomis: dr. Marijos Alseikaitės-Gimbutienės "Ancient Baltic lands" (Haagoje, Olandijoje) ir "The Balts" (Londone, D. Britanijoje). Dr. L. Sabaliūno disertacija Columbia universitete daktaro laipsniui gauti vadinas "Lithuania 1939-1940". Tenka su širdgėla pastebėti, kad nei disertacijų, nei leidinių svetimomis kalbomis apie Lietuvą ir lietuvių arba lietuviškos kilmės autorių parašytų veikalų Liet. Bibliogr. Tarnyba negauna. Vienintelis šaltinis, iš kurio stengiamasi sužinoti apie tokius leidinius, yra liet. žurnalai ir laikraščiai. Todėl labai pageidaujama, kad tokių veikalų aprašymai spaudos puslapiuose būtų tikslūs.

Liet. Bibliogr. Tarnyba
(1132 N. Walnut Street
Danville, Ill. 61833).

SIUNTINIUS Į LIETUVĄ IR KITUS KRAŠTUS SIUNČIA

Licenzijuota lietuvių įmonė, registruota U. S. Department of Justice ir paskelbta U. S. Department of Commerce
Cosmos Parcel Express Corp.
3212 So. Halsted St., Chicago, Ill., 60608
Tel. CA 5-1864 ir WA 5-2737

IR
Marquette Gift Parcel Service
2439 W. 69 St., Chicago, Ill., 60629
Tel. WA 5-2737 ir 225-1864

Didelis pasirinkimas medžiagų ir visų kitų siuntiniams tinkamų prekių žemesnėmis negu kitur kainomis. Prieš sudarydami siuntinius, patikrinkite mūsų kainas.

Istaigos vedėjai: EDV. ŽUKAUSKAS IR VYT. ŽUKAUSKAS
Abiejuose skyriuose galima užsakyti maisto siuntinius iš Danijos, taip pat akordeonus, siuvas ir rašomas mašinas iš Europos ir įvairias prekes, net šaldytuvus ir automobilius iš SSSR sandėlių.

DIVIDENDŲ MOKAME KAS 90 DIENŲ!

KVIEČIAME PRADĖTI TAUPYTI PAS MUS!

PINIGAI PADĖTI IKI KIEKVieno mėnesio 15-TOS DIENOS, NĖS DIVIDENDŲ NUO PIRMOS MĖNESIO DIENOS.

4 1/2% PRISIŪSIME DIVIDENDŲ KAS 90 DIENŲ ANT INVESTAVIMŲ.

SIAS SĄSKAITAS YPATINGAI REKOMENDUOJAME PENSIONIERIAMS, KURIEM PROCENTAI YRA SVARBU GAUTI DAŽNIAU, NĖS IS TO PRAGYVENA.

ST. ANTHONY SAVINGS & LOAN ASSN.

1447 So. 49th Court, Cicero 50, Ill.

JUOZAS F. GRIBIAUSKAS,
sekretorius

Chicago Phone: 242-4395; Suburban Phone: 656-6330

VIEŠĖDAMI CHICAGOJE PIRKITE NAUJOJE MODERNIOJE

PARAMA-

MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVĖJE

2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332

Savininkai: J. Janušaitis ir J. Mažeika

ČIA GERIMUS PIRKSITE TIKRAI PIGIAI! TIK KELETAS PAVYZDŽIŲ

1. STREGA -- Liqueur, Import. from Italy....5th \$5.75
2. KRON BRANNVIN AQUAVIT švediska...5th \$3.98
3. NAPOLEON Vermouth, Import. from France.....5th \$1.19
4. Popular GERMAN VSOP Brand5th \$4.69
5. PORT, SOUTHERN, RHINE Wine.....5th \$.69

6. ST. REMY BRAND, Import. from France.....5th \$3.98
7. LIEBFRAUMLICH Wine5th \$.98
8. BORDEAUX Wine, Red or White.....5th \$.98

Be to, didžiausias pasirinkimas importuotų maisto produktų iš viso pasaulio kraštu.

KAI RUSAI ATEINA

(ISTRAUKA IŠ KNYGOS "WENN DIE RUSSEN KOMMEN")

ROBERT RAID

(57)

Slenkame glausdamiesi kiek galint arčiau namų. Mieste liepsnoja gaisrai. Dūmų pilnas oras. Kur -- kur mačiuo tokį vaizdą? Tai buvo sapnas prieš atsibundant po mano pagimimo.

Mieste girdisi šūviai. Tai mūsų vyrai susidūrė su rusų patruliais. Girdisi sunkvežimis. Mes krintame ant žemės -- naikinamųjų batalijonų vyrai skuba į Lasnamaagi. Tomas pakelia automatą ir paleidžia šūvius. Keletas mėlynose uniformose pavidalų sukrinta. Ir aš šaudau taikydamas į šoferį ir motorą. Mašina sustoja. Keletas vyrų išsoka iš sunkvežimio, bėga, krinta. Pašokę straukiu granatos kapsulę ir suskaičiavęs sviedžiu. Sprogimas ir dejonės. Tai už Voldi!

Artėjame prie Lasnamaagi.

-- Užsirišti kaspinus ant rankovių!

Čia tikras pragaras. Kas kovoja ir prieš ką? Mes apšaudomi -- krintame ant žemės ir šaudome. Į ką? Granatos šnypsdamos skrenda virš galvų. Kulkos vaidžiai loja nenuitdami. Už kalnelio kovoja vokiečiai. Kur jie? Čia, pakalnėje, kalkduobėse, krūmuose įsitvirtinę rusai ir naikinamųjų batalijonų vyrai. Jie atkakliai ginasi. Ir nebėga. Jie ginasi iki paskutinio šūvio. Juk jie žino, kad už savo nežmoniškų darbų dabar jie moka savo gyvybėmis.

Tamsu čia. Tai vienur, tai kitur pastebime siluetus ir tada su-
blyksi šūviai.

-- Kiekvieną, kas neturi baltos kaspino, nudėti vietoje!

Mes slenkame pirmyn, perbėgame, šaudome.

Lyg ir raudonas rėkas mano akyse. Bet ne! Aš taip viską aiškiai matau. Bet vis tik raudona. Juodi, mėlyni, rudi siluetai raudoname dugne. Šaudau kaip patrakęs. Pagaliau juk turiu ginklą ir galiu kovoti ir keršyti! Taip keršyti už nužudytuosius, keršyti už ištrem-

tuosius, keršyti už išniekintas moteris, už sudegintus vaikus. Ne! Daugiau jau nebekankinsit, nebeprivartausit! Daugiau neplėšit nekaltų šeimų vidurnaktį iš lovų ir nekišit į gyvulinius vagonus, jūs bestijos! Už tai žudyti be pasigalėjimo, be širdies! Mes per greit žudome, be skausmo. O reikėtų juos po gabaliuką draskyti, po lašelį kraujo išsunkti.

-- Pirmyn! -- Šaukiu šaudydamas ir mėtydamas granatas.

Raudonųjų pasipriešinimas atlyžta. Dabar jie tarp dviejų ugnių. Greit jie pradės bėgti arba pasiduos.

Bet žiūrėk -- jie šaudė į mus! Šalia manęs krinta du vyrai. Kokie? Nėra laiko dairytis. Šis lizdas turi būti išrūkytas. Kuusik pašoka ir krinta dejuodamas. Dar granatą. Duobėje ramu.

Danguje švinta. Iš pradžios po vieną, vėliau grupelėmis nuo kalno atsiskiria šešėliai. Taikome ir šauname.

Mus vėl apšaudė. Dar vienas lizdas? Tomas nusiviedžia granatą. Kauksmas pasigirsta iš duobės. Iš bunkerio pasirodo žmogysta išskeltomis rankomis ir eina į mus. Kepurė atsisukus, raudonas raištis nuplėštas. Tik iš mėlyno apdaro atpažįstame, kad tai naikinamųjų batalijonų banditas. Iš tolo šaukia:

-- Draugai, nešaukite! Ir aš esu! Jie mane privertė..

Įsižiūriu į veidą. Juk tai Kruugas!

-- Labas rytas, drauge Kruugai!

Kruugas susvyruoja. Atrodo, jo keliai linksta.

-- Raidai! Juk mane pažįsti, Raidai...

Pažįstu ir dabar atsiimsi savo! Baigtas žaidimas, Kruugai!

Automatas suterška ir Kruugas krinta veidu į žemę.

Justas griebia mane už rankos:

-- Juk tu nušovei jį, o jis norėjo pasiduoti.

-- Aš jį dar šimtą kartų nudėčiau!

Prašvinta rytas. Girdisi tik atskiri šūviai, Rusai su savo sėbrais arba išduyti, arba pabėgę. Vienoj kitoj vietoj dar atsišaudė atskiri naikinamųjų batalijonų vyrai.

Iš vienos kalkduobės išlenda dar viena žmogysta. Mėlynas kombinzonas sudraskytas skudurais kabo ant jo liekno kūno. Išlindęs apsidairo. Pirmieji saulės spinduliai nušviečia jo šviesius plaukus. Stai ga jis pakelia akis, pamato mus ir grūmoja kumščiais:

-- Šaukite, jūs bailiai, šaukite!

Tomas pakelia automatą. Aš jį sulaukau.

-- Sulo!

Dabar jis atpažįsta mane.

-- Šauk, šauk gi, tu šunie!

-- Sulo, eikš čia!

Jis tik sugriežia dantimis.

-- Šauk, tu nacių pardsidavėli!

-- Gana kvailysčių, Sulo, eikš čia!

Sukandę dantis guli prisiploję prie žemės mano vyrai. Kiekvienas iš jų supranta, kad čia yra kažkas daugiau, negu sunaikinimas vieno pardsidavėlio.

Vienoje kalkduobėje guli Sulo, Kuusik kritęs krūmuose, gatvės vidury mirė Pentas.

-- Vokiečiai, vokiečiai čia!

Mes išeiname į Bokštų aikštę. Šalia manęs Justas, Tomas su kitais vyrais seka iš paskos. Iš skersgatvio išlenda vaikėzas mėlynoje uniformoje. Jis gali būti daugiausia 16 metų. Jis svirduliuoja per aikštę netikrais žingsniais. Jo automatas beveik žeme velkasi.

Aš pakeliu ginklą. Justas mane sulaukia:

-- Palik! Juk matai, kad jis dar vaikas.

Išskėstomis rankomis Justas artinasi prie jo:

-- Na, vaikeli, mesk tą žaisliuką ir eik namo.

Vaikėzas sustoja. Jo akyse sublizga beprotybės kibirkštėlė. Jis griebia automatą ir šauna drauge su manimi. Begarso berniokas sumunka. Mano žvilgsnis užkliudo Justą. Išskėstomis rankomis jis guli ant grindinio. Pribėgu ir puolu prie draugo ant kelių. Kraujas sunkiasi iš kelių žaizdų. Siimu jo galvą ir šaukiu:

-- Justai! Mielas Justai! Ar girdi mane?

Justo akiniai nusmukę ir jo akys nenatūraliai didelės. Jis žvelgia man pro šalį ir staiga jo žvilgsnis pragiedrėja, veidas nušvinta. Jis praveria burną -- kraujas teka pro jo lūpas.

-- Robertai, mūsų vėliava. Mūsų estiška...

Jo kūnas sutrinka, raumenys atsilaidėja. Justas negyvas. Pamažu atsitiesiu. Justas negyvas. Jis guli tokiu ramus ir giedras. Ką jis pamatė? Ką jis mirdamas pamatė? Pasisuku į aną pusę -- mano žvilgsnis užkliudo aukštąjį Hermaną -- jo viršūnėje plevė savo balta -- mėlyna -- juoda estų vėliava...

Vinco Kazoko vertimas.

Baigus šią estų romano ištrauką, norime išreikšti savo padėką Mūsų Pastogės redakcijai, neužsirtustinusiai už šią paskolą.

CLEVELANDE IR APYLINKĖSE

PRIĖMIMAS PAS CLEVELANDO BURMISTRĄ

Gruodžio 18 d. Clevelando burmistras ir ponis Ralph Locher suruošė priėmimą tautybių spaudos ir radio stočių atstovams. Tai jau tradicija virtęs vakaras, kurio metu užsimezga artimesni ryšiai ne tik spaudos ir radio atstovų tarpe, bet taip pat sudaroma proga susipažinti su artimesniais burmistro R. Locherio bendradarbiais miesto savivaldybėje.

Artėjančių Kalėdų proga buvo pasikeista sveikinimų kalbomis.

Priėmimo Dirvą atstovavo red. Jonas Čiuberkis.

* LIT. VYSK. M. VALANČIAUS MOKYKLOS KALĖDINĖ EGLUTĖ su puikiai paruošta programa, įvyks gruodžio mėn. 29 d. 4 val. p.p. šv. Jurgio parapijos salėje. Kviečiame visus Clevelando lietuvius praleisti gruodžio 29 dienos popietę šv. Jurgio parapijos

salėje ir prisiminti Kalėdas Lietuvoje.

Tėvai, kurie leidžia vaikus į Vysk. M. Valančiaus mokyklą, prašome nupirkti dovanas savo vaikučiams ir užrašyti pavardę, kam ta dovana yra skiriama. Raginame tėvus, kurie turi nemokymą amžiaus vaikų, taip pat paruošti dovanas, taip kad Kalėdų Seneliui nesusidarytų sunkumų jas dalinant.

Tėvų Komitetas

IŠNUOMOJAMAS BUTAS, 4 kambarių. 1336 E. 66 St. Tel. HE 1-1785.

(142,45,48)

Visais apdraudos reikalais kreipkitės į vieną iš seniausių apdraudos įstaigų Clevelande.

Mūsų "Stock Casualty Co's" duoda 15-25% nuolaidos geriems mašinų vairuotojams.

ATSTOVAS
VYT. SENKUS
WO 1-6820
M. A. SCHNEIDER CO.
2710 Lorain Ave.,
Cleveland, Ohio

PARENGIMŲ KALENDORIUS

GRUODŽIO 29 D. Lit. Vysk. M. Valančiaus mokyklos kalėdinė eglutė.

GRUODŽIO 31 D. Naujųjų Metų sutikimas Lietuvių salėje. Rengia LB Clevelando I apyl. valdyba.

SAUSIO 4 D. Slovėnų salėje Ald. Stempuzienės ir Jono Vaznelio koncertas. Rengia Ateities Klubas.

SAUSIO 5 D. Šv. Kazimiero lituanistinės mokyklos kalėdinė eglutė.

SAUSIO 11 D. 1964 -- Korpi Neo-Lithuania tradicinis balius.

SAUSIO 18 D. Lietuviams Būdžiams remti valdyba ruošia blynų balių-vakarą šv. Jurgio parapijos salėje.

SAUSIO 25 D. Šv. Kazimiero lituanistinei mokyklai paremti koncertas - balius Nauj. parapijos salėje.

VASARIO 1 D. Chicago "Antrojo kaimo" pastatymas šv. Jurgio parapijos salėje. Rengia Put-

'KARO NUSIKALTĖLIŲ' MEDŽIOKLĖ KANADOJE

Kanados CP žinių agentūra perduoda Maskvos Komsomolskaja Pravda paskelbtą žinią, pagal kurią ir Kanadoje pradėdama "karo nusikaltėlių" medžioklė. Vienas jų 1941 m. Estijoje vadovavęs "buržuazinių nacionalistų" organizacijai, kuri suiminėjusi komjaunuolius ir be teismo juos sušaudžiusi. Kitas Ukrainoje išžudęs eilę žmonių. Taip pat ir trečias, būdamas policijos pareigūnu Ukrainoje, prižiūrėjęs "2000 sovietų piliečių išžudymą".

namo vienuolyno senelių prieglaudai remti komitetas.

VASARIO 8 D. LTM Čiurlionio ansamblio metinis koncertas - balius šv. Jurgio parapijos salėje.

VASARIO 16 D. Lietuvos Nepriklausomybės šventės minėjimas šv. Jurgio parapijos salėje. Rengia ALT skyrius.

VASARIO 23 D. D.L.K. Birutės Draugija ruošia pietus šv. Jurgio parapijos salėje.

KOVO 1 D. Dail. K. Žoromskio dailės kūrinių parodos atidarymas Čiurlionio ansamblio namuose.

KOVO 1 D. Kaziuko mugė šv. Jurgio parapijos salėje.

KOVO 15 D. L.T.M. Čiurlionio ansamblio metinis koncertas Cleveland Institute of Music salėje.

BALANDŽIO 4 D. Lit. Vysk. M. Valančiaus mokyklos metinis balius, šv. Jurgio parapijos salėje.

BALANDŽIO 11 D. Pilėnų skautų tunto vakaras - koncertas šv. Jurgio parapijos salėje.

BALANDŽIO 25 D. Putnamo vienuolyno senelių prieglaudai remti komiteto labdarybės vakaras. Programoj Juzė Krištolaitytė ir vasarinių rūbų demonstravimas.

komisijos posėdis, kuriame su Valst. departamento atstovu būtų aptartas pavergtųjų tautų klausimas tiek Sov. Sąjungos, tiek už jos ribų.

* NAUJI LIETUVIŲ FONDO NARIAI, įnešę fondo sąskaiton po \$100.00: Anglijos Lietuvių Klubas Chicagoje, Masiulis Vladas ir Genovaitė, Rochester, N.Y., Gimbutas Jurgis, Boston, Mass., Dr. Ladas V. Edward, Hartford, Conn., Juralis Vincas ir Roma, Hartford, Conn., Luckus Antanas ir Agota, Hartford, Conn., Banys Alekas, Cleveland, Ohio, Mašalaitis V., Havertown, Pa., Mašalaitis Putinas, Havertown, Pa., Balturkonis Petras ir Monika, Hartford, Conn., Mikalajūnas Kazys, Chicago, Ill., Samuolis Zenonas, Chicago, Ill.

Paraginkite savo pažįstamus užsiprenumeruoti DIRVĄ

ŠV. KALĖDŲ IR NAUJŲJŲ METŲ

proga

Clevelando lietuvių nuoširdžiai sveikina

Amerikos Lietuvių Piliečių Klubas
Lietuvių Salės Bendrovė
Lithuanian Village Bendrovė

LINKSMŲ ŠV. KALĖDŲ IR LAIMINGŲ NAUJŲJŲ METŲ

mano draugams ir pažįstamiems. Brolis-ka meile nepamirškime vargstančių savo tautiečių ir visiems jiems tieskime savo pagalbos ranką.

ALEKAS BANYS

SAVINGS DEPOSITS RECEIVED THROUGH JANUARY 10th WILL EARN INTEREST FROM JANUARY 1st

WE WELCOME YOUR DEPOSITS

GEN. MOSES CLEVELAND

The Cleveland Trust Company
FOUNDED 1854
75 CONTINUING YEARS FIRST BANKING SERVICE
THE BANK FOR ALL THE PEOPLE

MEMBER FEDERAL DEPOSIT INSURANCE CORPORATION

JAKUBS & SON FUNERAL HOMES

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo

6621 Edna Avenue
EN 1-1763

936 East 185th St.
KE 1-7770

NAUDOKITE EAGLE STAMPS KAIP PINIGUS VIŠOSE 4 MAY'S KRAUTUVĖSE!

MAY'S DOWNTOWN ON THE HEIGHTS BASEMENTS

IDEALI KALĖDOMS DOVANA !...

PAGAMINTI PAGAL MŪSU SPECIFIKACIJAS IR ĮKAINUOTI ŽEMIAUSIA KAINA!

PASIRINKIMAS IŠ 3 APYKAKLIŲ STILIŲ!

PUSIAU IŠSKLEISTI TIESIAIS KAMPAIS SU SAGOMIS

- Balti	- Balti	- Tik balti
- Mėlyni	- Mėlyni	
- Alyviniai	- Alyviniai	
- Šviesiai citrininiai	- Šviesiai citrininiai	

Vyrams "Welford"

ilgomis rankovėmis sanforizuoti medvilnės audinių

IŠEIGINIAI MARŠKINIAI

Kainavė
2.99

\$2.39

2 už 4.50

Detalizavome kiekvieną siuvimo etapą ir stilių, kad suteikums jums šią kokybę! Vienos siūlės rankovės, pirmos rūšies audiniai. Sanforizuoti išverčiami rankogaliai, ilgos perlinės sagos.

Dydžiai 14 iki 17, rankovių ilgiai 32 iki 35 toje grupėje.

BASEMENT MEN'S FURNISHINGS DEPARTMENT, THE MAY COMPANY, DOWNTOWN & BRANCHES

KAS IR KUR?

PRANEŠAME DIRVOS SKAITYTOJAMS ir bendradarbiams, kad ryšium su Kalėdų šventėmis, Dirva nepasirodys gruodžio 25 ir 27 dienomis.

Sekantis po švenčių Dirvos numeris išeis gruodžio 30 d., o pirmas 1964 m. numeris pasirodys sausio 3 d.

* **ONA IR KAZYS KARPJAI** vietoje kalėdinių sveikinių laiškais ir atvirutėmis, sveikino savo bičiulius ir pažįstamus per Dirvą.

* **PED. LITUANISTIKOS INSTITUTO** stipendijų fondui Illinois Lietuvių Gydytojų S-ga per dr. Zigmą Rudaitį atsiuntė 40 dol. čekį vieno studento metiniam mokslo mokesčiui apmokėti, o Vilniaus Krašto Lietuvių S-gos Chicago skyrius, kuriam pirmininkauja Valerijonas Šimkus, paskyrė 2 vardines stipendijas (80 dol.) Danguolės Šukeitytės ir Jūratės Truškinaitės mokslo mokesčiams apmokėti. Šios dvi Instituto studentės yra Vilniaus krašto lietuvių dukterys.

* **RAŠYTOJAS ANTANAS GIEDRIUS** - GIEDRAITIS kasmet skiria L. Vasario 16 d. Gimnazijos dviem geriausiems vyresniųjų klasių lituanistams premijas po 5 dol. Šiemet šias premijas, lietuvių kalbos ir literatūros mokytojo Stp. Vykinto atranka, gavo VI kl. mokinė Regina Tamošaitytė ir VI kl. mokinys Andrius Smitas. Pastarasis įstoja į Vasario 16 Gimnaziją vos prieš keiseris metus blogai mokėdamas gimtąją kalbą. Tokių mokinių yra nemaža, kurie įstoja į gimnaziją arba visiškai nemokėdami, arba silpnai mokėdami lietuvių, o vėliau gimnazijoje jie išmoksta ne tik gerai lietuviškai kalbėti, bet ir gerai rašyti. Jei būtų daugiau rašytojų, kurie bendrautų su jaunimu, gal ir gerų rašytojų iš Vasario 16 Gimnazijos mokinių išaugtų.

* **DAILIŲJŲ MENŲ KLUBAS** Los Angeles turėjo susirinkimą su literatūrinėmis diskusijom, kuriose dalyvavo: Bernardas Brazdžionis, Alė Rūta, Juozas Tininis, Juozas Balčiūnas-Švaisstas, Algirdas Gustaitis, Bronius Budriūnas, Bronys Raiša, Marija Gimbutienė. Savo kūrybos skaitė: Alė Rūta, Bernardas Brazdžionis, Juozas Tininis. Sekančiam laikotarpiui DMK pirmininku bus Juozas Tininis.

* **AUŠROS LEIDYKLA VO-KIETIJOJE** yra numačiusi 1964 m. išleisti Kristijono Donelaičio "Metus" lietuviškai ir vokiškai viename leidinyje. Leidinį redaguos ir išangą parašys literatūros kritikas Stepas Vykintas.

Argentinios Lietuvių Balso redaktorius Kastantas Norkus lapkričio 30 d. atšventė 70 metų amžiaus ir 50 metų spaudos darbo sukaktį. Sukaktuviniško pagerbimas įvyko Argentinios Lietuvių Centro namuose, dalyvaujant virš 200 asmenų. Nuotraukoje iš kairės: B. Survila, V. Malalienė, D. Ginterytė, V. Nalivaika, J. Čikštas, Z. Narkevičienė, sukaktuvininkas K. Norkus, G. Balčiūnienė, A. Balčiūnas ir J. Ziberka. Sveikininimą skaito ALC vicepirm. V. Balčiūnas.

A. Kirstuko nuotrauka

GROŽINĖS LITERATŪROS PREMIJOS MECENATAI

* **LIETUVIŲ RAŠYTOJŲ DRAUGIJOS** grožinės literatūros premijos mecenatai, ir šiais metais numatomi surinkti iš Los Angeles lietuvių. Be \$100, kuriuos paskyrė L. Bendruomenė, ir antro šimto, kurį yra pažadėjusi, jau gauta ir poros asmenų pažada.

Po Naujų Metų bus paskelbta juri komisija. Leidėjus ir autorius LRD valdyba kviečia sekėti spaudoje, kur bus sudaryta juri komisija ir kokiu adresu siųsti premijos kandidatūrai knygas. Premija skiriama už geriausią metų grožinės literatūros veikalą, išleistą bet kur laisvame pasaulyje.

* **L.S.T. Korp! Neo-Lithuania** ir Lietuvių Tautinis Akademinis Sambūris Chicagoje ruošia tradicinį Naujųjų Metų sutikimą naujoje, erdvioje ir puošnioje Ferrara Catering salėje, 5609-21 W. North Ave.

Svečiai bus vaišinami šaltais ir šiltais valgiais, veiks baras. Šokiams gros Chicago Neo-Lithuania 14 asmenų orkestras. Pradžią 9 val. vakaro.

Automobiliams pastatyti yra dvi aikštės prieš salę, kitoje gatvės pusėje.

Staliukai užsisakomi pas filist. Mečį šimkų (šimkus Real Estate), 4259 So. Maplewood Ave., nuo 9 v. ryto iki 3 val. p. p. ir nuo 5 iki 8 val. vak., telef. CL 4-7450.

L.S.T. Korp! Neo-Lithuania ir L.T.A. Sambūris kviečia visus savo narius su jų draugais ir bičiuliais į šį Naujųjų Metų sutikimą atsilankyti ir draugiškojo nuotakoj sutikti ateinančius Naujuosius Metus.

DETROIT

ANTRASIS KAIMAS DETROITE

ALT S-gos Detroito skyrius pakvietė Chicago pasarsėjusį satyros - kritikos ir humoro teatrą -- Antrąjį Kaimą. Antrasis Kaimas Chicagoje turėjo net šešis parengimus.

Antrojo Kaimo autoriai ir vaidintojai pasirodys Detroite Lietuvių Namuose sausio 11 dieną 7:30 val. vak. Tas nepaprastas spektaklis bus geriausiu atsigailinimu po didžiųjų švenčių.

Antrojo Kaimo pasirodymo metu veiks puikus bufetas ir šokiams gros orkestras. Įėjimas tik 2 ir 3 dol. asmeniui. Nepraleiskime tokio reto spektaklio.

Australijoje Adelaidėje nesenai sukūrė lietuvišką šeimą lituanistinės mokyklos mokytoja Danutė Jasaitytė su Australijos karo aviacijos lakūnu lt. Antanu Karpju. Vestuvinės vaišės įvyko Bronės ir Mykolo Jasaičių namuose, kuriose dalyvavo virš 100 asmenų. Nuotraukoje jaunieji tarp pamergių ir pabrolių. Iš kairės Albina Bagdonaitė, lakūnas australas, jaunieji Danutė ir Antanas Karpjiai, Irena Liubikaitė ir australas lakūnas.

VYTAUTAS PETRAUSKAS "ATŽALYNO" ORKESTRO VADOVAS

Vytautas Petrauskas, gimęs 1947, su tėvais 1949 m. atvyko į Detroitą. Dar pačioje vaikystėje tėvai pastebėjo jame talentą, leido pas muz. Moriekaitę mokytis muzikos. Mokėsi piano muzikos, bet ilgainiui Vytautas labiau pamėgo ir daugiau sielos įdėjo į akordeono muziką, kurią gilino ir tobulino Detroito Muzikos Mokykloje, akordeono ir kompozicijos klasėje. Mokyklą baigė gerais pažymiais 1963 m. gruodžio mėnesį. Šiuo metu Vytautas duoda pamokas kitiems.

Detroito lietuviams malonu, kad Vytautas Petrauskas įsteigė ir sumaniai veda tikrai gerą ir remtiną lietuvių orkestrą. "Atžalynas" groja įvairiuose lietuvių parengimuose. Ir šiemet V. Petrausko vedamas "Atžalyno" orkestras sutiko groti LB Naujų Metų sutikimo balioje gruodžio 31 d., Lietuvių Namuose.

mg

BOSTON

JŪRŲ SKAUTAI IR VĖL LAIMĖTOJAI

Spalio mėn. 20 dieną įvykusiose 8 mylių baidarių lenktynėse Charles upe, du Nemuno Jūrų Skautų Tunto skautai broliai Augiras ir Rimas Manomaičiai nuosava dviviete baidare laimėjo trečią vietą ir buvo atitinkamai apdovanoti.

Šios lenktynės yra labai populiarios, jose dalyvauja didelis skaičius baidarių. Pavyzdžiui praėjusį pavasarį, kur tie patys skautai išėjo laimėtojais, dalyvavo apie 250 baidarių, o šį kartą rungsi virš 150 baidarių.

Nemuno tuntas džiaugiasi turėdamas tokių gabių vandens sporto mėgėjų, kurie kelia lietuvių ir jūrų skautų vardą, nesigailėdami laiko ir pastangų. Teko girdėti, kad jie planuoja ateityje imtis didesnių žygių, bet kol kas viską laiko gilioje paslapytyje. Mes linkime jiems sėkmės ir gero vėjo!

JŪRŲ SKAUTŲ ORKESTRĖLIO REIKALU

Nemuno Tunto orkestrėlis, suorganizavęs prieš metus laiko, ir gana sėkmingai pasirodęs viename ALTS subvakaryje, po vasaros atostogų vėl pradės repetitijas, vadovaujant mielam jūrų skautų bičiuliui komp. J. Gaideiui ir žada pasirodyti užgavinių proga.

Jūrų skautai-ės ar ir šiaip jaunuoliai valdą bet kurį muzikos instrumentą ir norį įsijungti į orkestrėlį, prašomi kreiptis į orkestrėlio seniūną V. Adomavičių, 909 E. Broadway, So. Boston, Mass, ar tiesiog į Ne-

Jonas Rūtenis

NEW YORKO ŽMONĖS, DAIKTAI IR IDĖJOS

Jau turbūt paskutinį kartą, šiais metais, kalbant apie New Yorko žmones, tą aplinką, kurioje čia gyvenama ir apie tuos daiktus, kurie newyorkiečius supa ir pagaliau apie tas idėjas, kurios čia dangoraižiais plevena, tenka metų pabaigoje stabtelėti ir pagalvoti, susimąstyti, nes žmonėse, daiktuose ir idėjose gi ir glūdi lietuvių newyorkiečio savitumai, kurių reta užtikti kur nors kitur.

Komiteto nariais yra: O. Bacevičienė, M. Gineitienė, Br. Vasienė ir E. Kleinas.

Revizijos komisija liko ta pati susidedanti iš inž. A. Lapšio, N. Adomkaičio ir F. Karosienės.

Susirinkimo dalyviai, komiteto veiklai paremti suaukojo 45 dol.

Nauja Juodytės plokštelė

LIONĖS JUODYTĖS nauja TOWN HALL Rečitalio ilgo grojimo plokštelė pasirodys Naujųjų Metų proga. Kaina \$5.98 viena.

Užsakant didesnius kiekius, duodama nuolaida. Plokštelės viršelį iliustravo dail. Jurgis Juodis. Plokštelės bus gaunamos tose pačiose įstaigose, kaip ir pirmosios Lionės Juodytės plokštelės, arba prašome siųsti užsakymus su čekiu ar money orderiu šiuo adresu:

Alex. Mathews
256 Union Ave.
BROOKLYN, 11, N. Y.

Artimuosius, gimines ir draugus susitinkame dažnai.

Atnaujinkite senas pažintis, atsilankydami į šauniausią New Yorke

NAUJŲJŲ METŲ SUTIKIMĄ

kurį rengia New Yorke sportuojantis jaunimas, vadovaujamas Lietuvių Atletų Klubo

1963 metų gruodžio 31 d. 10 val. vakaro

Naujųjų Metų sutikimo pokylis įvyks SAIEVA PARKVIEW MANOR, "Rainbow" salėje, 260-"62 Knickerbocker Ave. Brooklyn, N. Y.

Šokiai iki 4 valandos ryto, grojant ALGIO STAROLIO orkestrui.

Svečiai bus pavaišinti gausiais skaniais lietuviškais valgiais, degtine ir šampanu. Veiks rengėjų bufetas. Maistą tiekia A. Kaunas. 10 dolerių vienam asmeniui.

STALIUKAI 10 ASMENŲ UŽSAKOMI IŠ ANKSTO PAS:

LIETUVIŲ ATLETŲ KLUBE (D. Averka), 1332 Halsey Str. Brooklyn 27, N.Y. Tel. HY 7-9756
J. ANDRIUŠI, 87-09 Jamaica Ave., Woodhaven 21, N.Y. Tel. VI 7-4477
V. KIDOLI, 87-09 Jamaica Ave., Woodhaven 21, N.Y. Tel. VI 1-3894

LIETUVIŲ ATLETŲ KLUBAS

Kapitonui

TADUI NEURAI

tragiškai žuvus, gilią užuojautą visai šeimai reiškia

ALEKAS BANYŠ